

**Zekerheid, armoede, vrijheid:
richtingwijzers voor de sociale zekerheid die we
nodig hebben.**

Frank Vandenbroucke

UvA, UA

Probus, Brugge, 3 oktober 2019

Waardevolle doelstellingen

- 'Het verzekeringsprincipe' => zekerheid
- 'Bodembescherming' ⇔ armoede
- 'Overgangen faciliteren doorheen de levenscyclus' => vrijheid

Welke sociale prioriteiten?

- Armoede bij actieve bevolking is de grootste sociale urgentie
- Armoedepreventie spoort met ondersteuning 'lage middenklasse' (bv. huisvesting)
- Waarom België ondermaats presteert inzake armoede bij actieven:
 - Werk en de verdeling van werk over huishoudens
 - Bescherming van huishoudens met beperkte arbeidsmarktparticipatie
- De huishouddimensie, in het licht van de ecologische transitie
- Als niemand koopkracht mag inleveren, komt er geen ecologische transitie: verdeling van de inspanning is cruciaal

Armoede als 'materiële deprivatie'

Negatief op minstens 3 van...

1. tijdig betalingen kunnen verrichten
2. één week vakantie per jaar kunnen nemen
3. om de twee dagen vlees of vis kunnen eten
4. onverwachte uitgaven kunnen doen
5. een telefoon kunnen aanschaffen
6. een kleurentelevisie kunnen aanschaffen
7. een wasmachine kunnen aanschaffen
8. een wagen kunnen aanschaffen
9. de woning degelijk kunnen verwarmen.

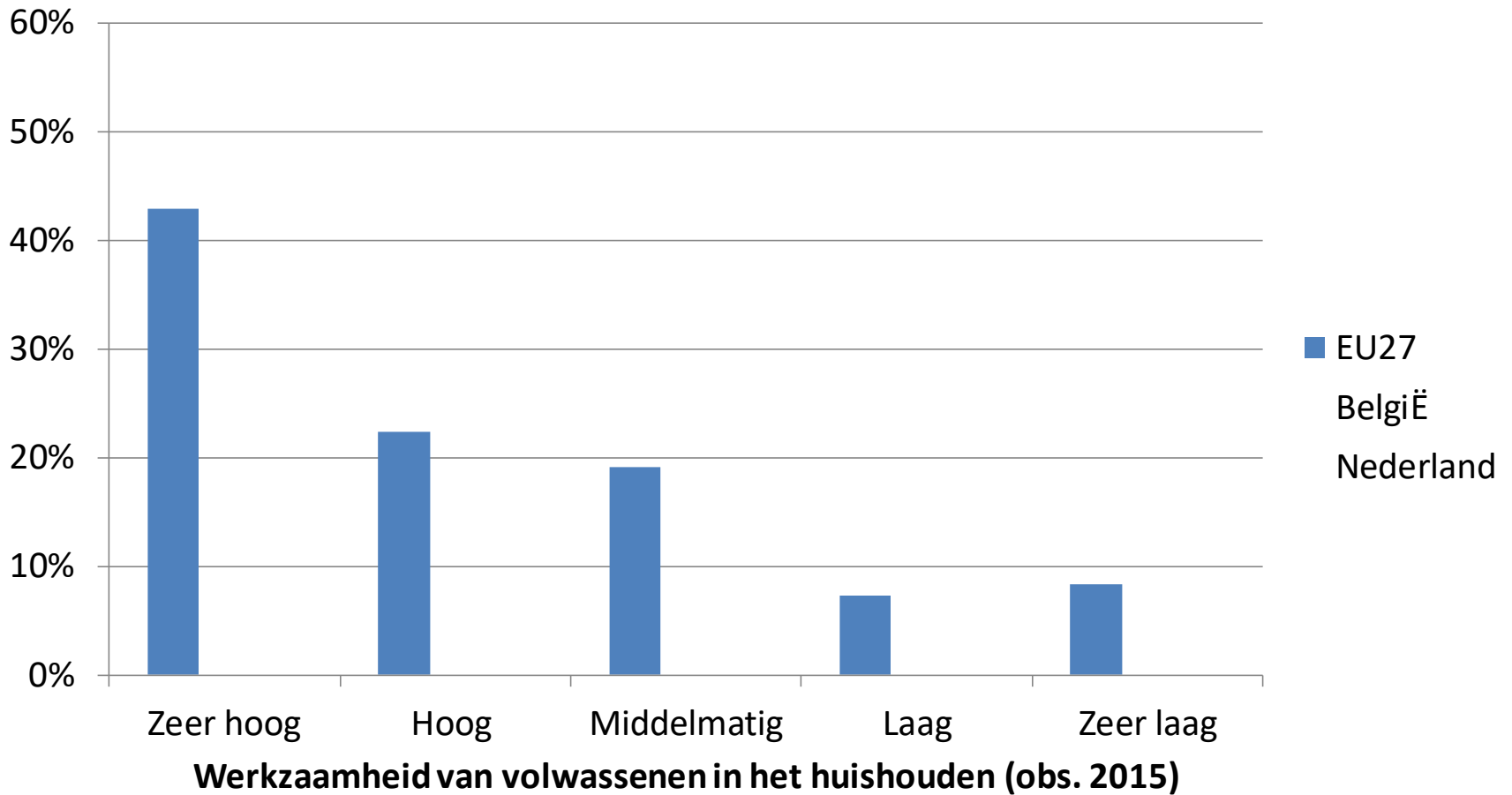
Gemiddelde percentages opgemeten in SILC (observaties 2005-2016)				
	<18	18-64	65+	Totaal
België	15,9	12,2	7,3	12,2
Nederland	7,6	7,4	3,6	6,9

Armoede als relatieve inkomensongelijkheid 'onderaan'

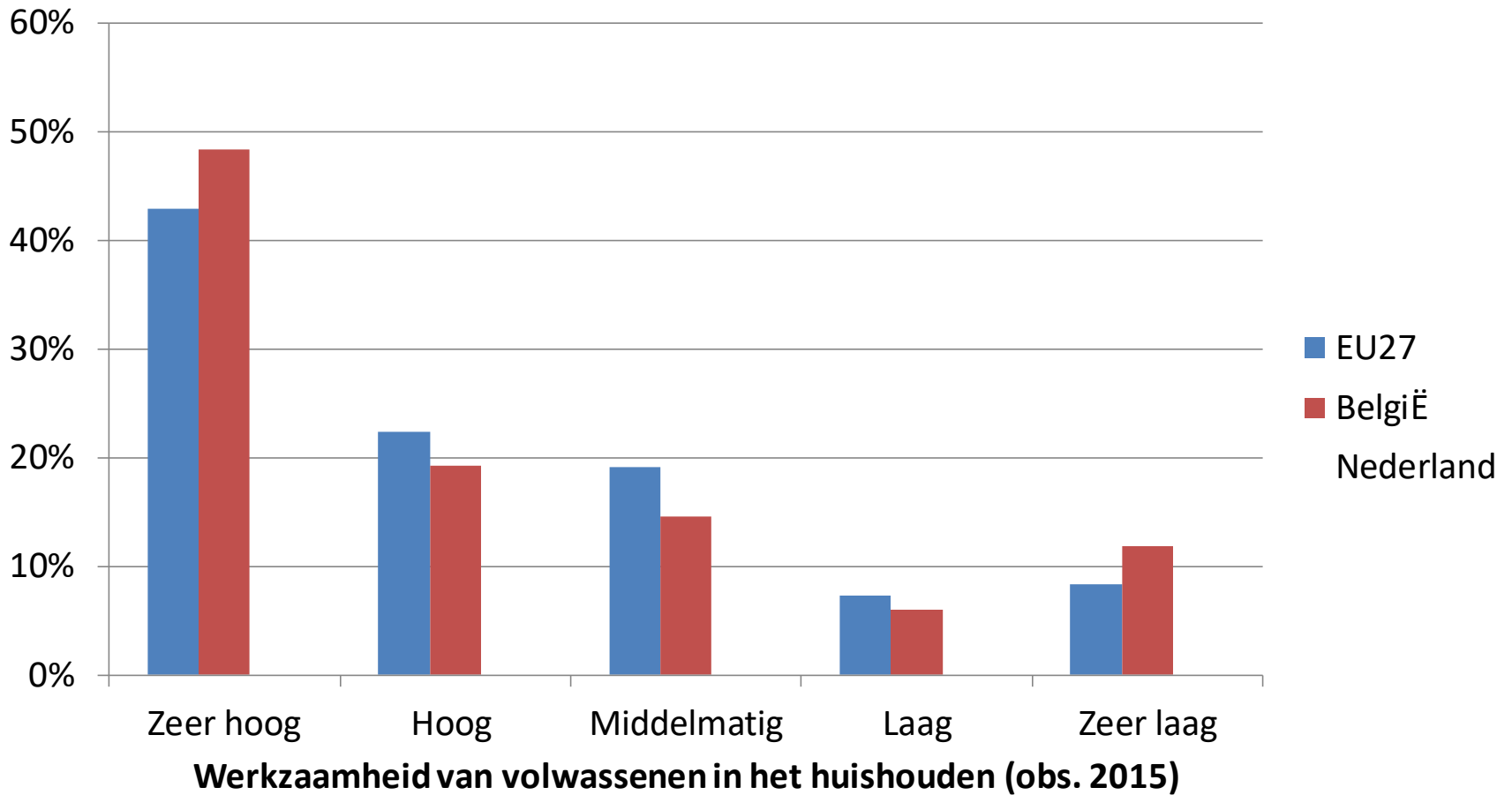
Aandeel van de bevolking met een besteedbaar huishoudinkomen (gestandaardiseerd) < 60% van mediaan

	<60			60+			Totale bevolking		
(Obs.)	2004	2014	2017	2004	2014	2017	2004	2014	2017
België	13,5	15	16,5	20,2	14,6	16,1	14,8	14,9	16,4
Nederland	11,8	13,1	13,7	6,1	6,7	12,4	10,7	11,6	13,4

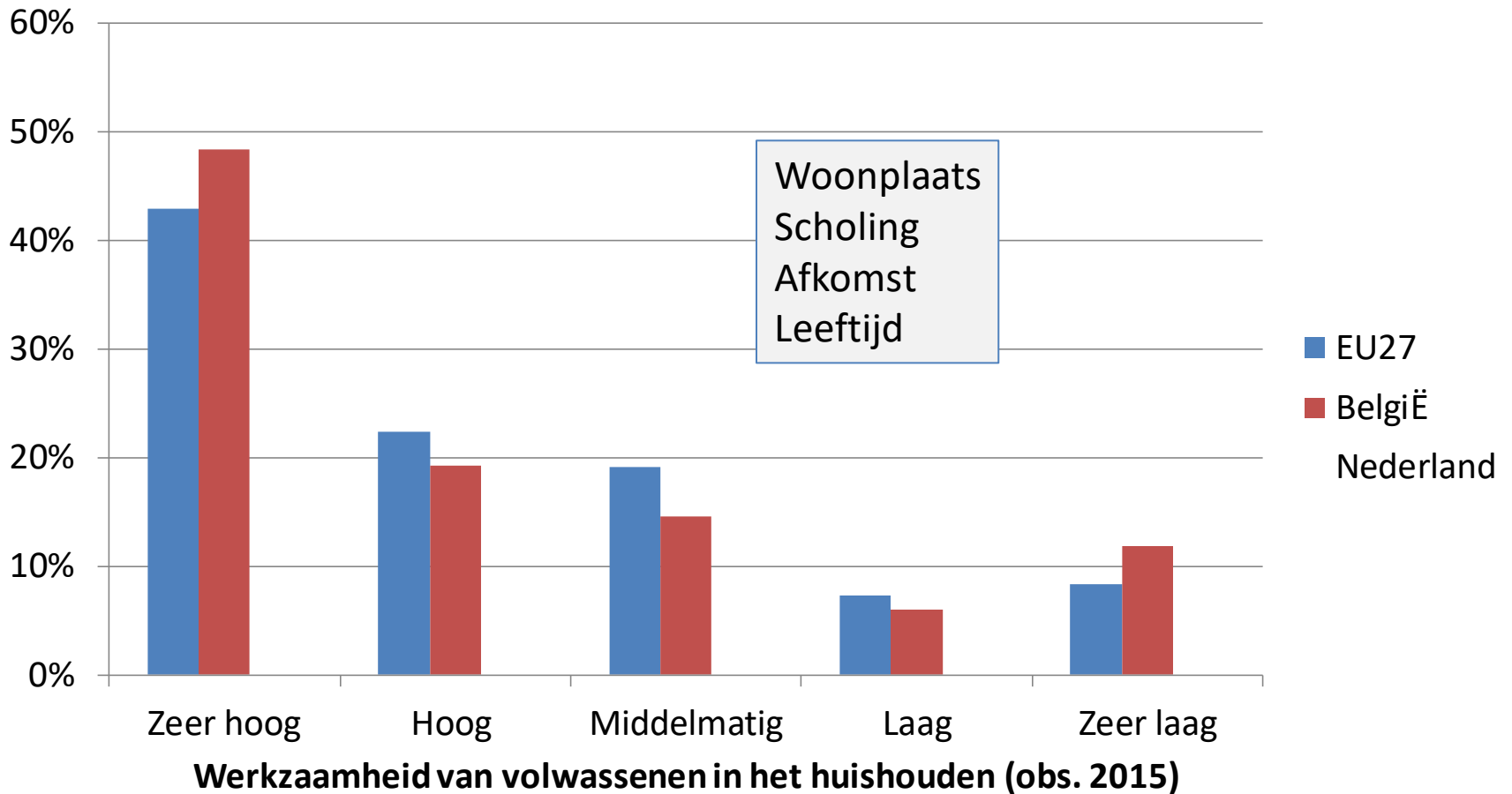
Spreiding van werk over gezinnen met kinderen

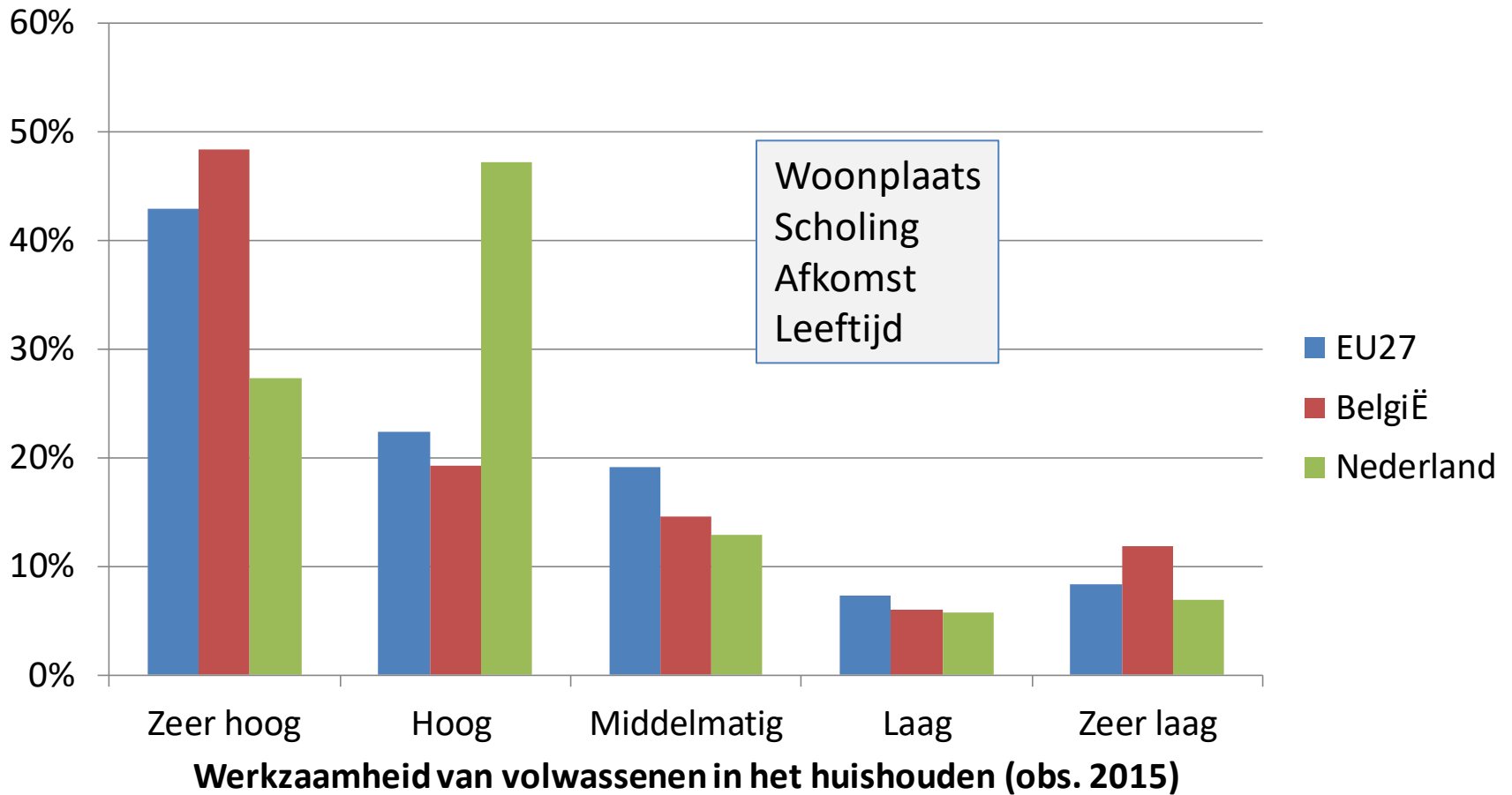
Spreiding van werk over gezinnen met kinderen

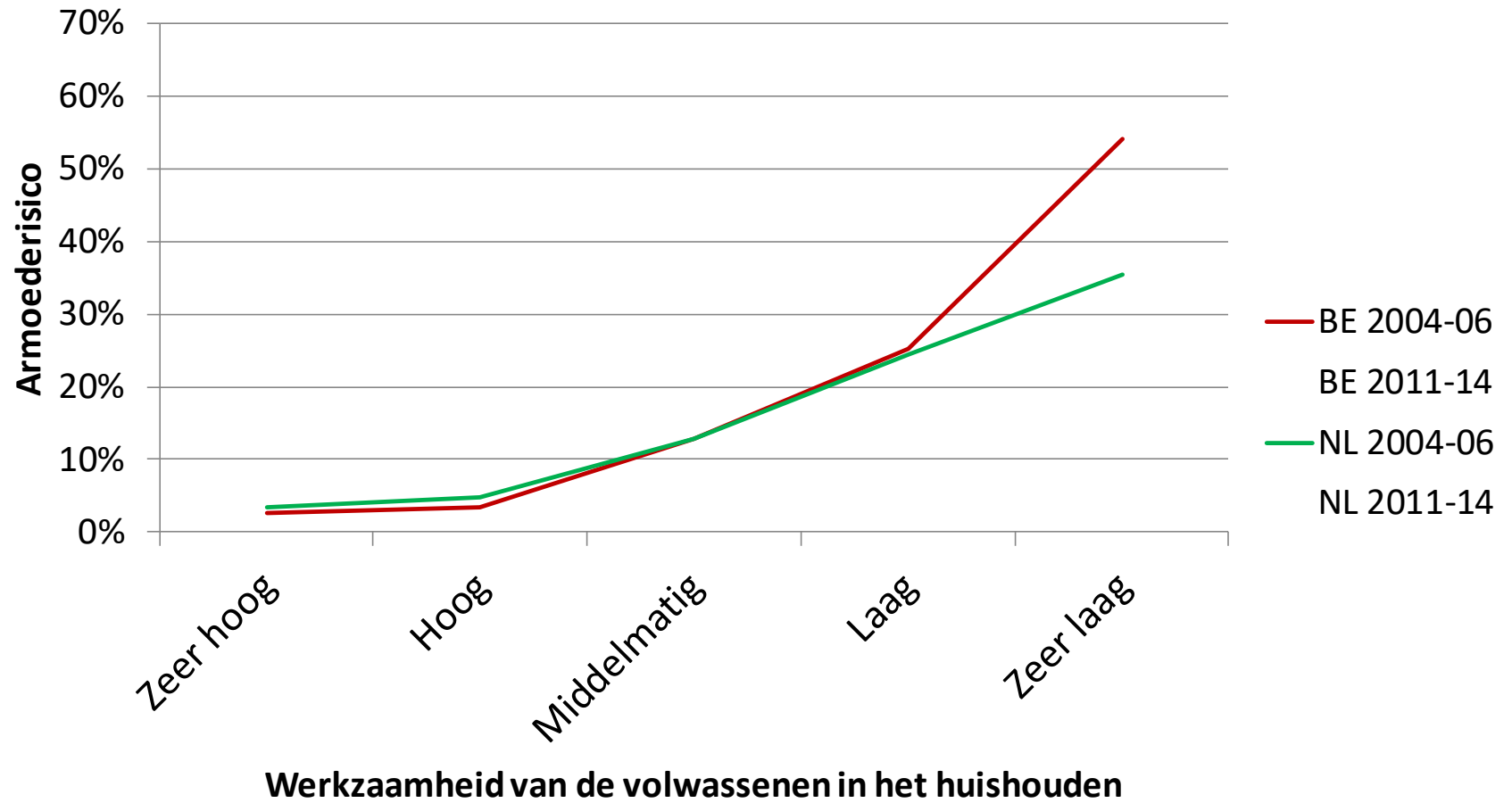
Spreiding van werk over gezinnen met kinderen

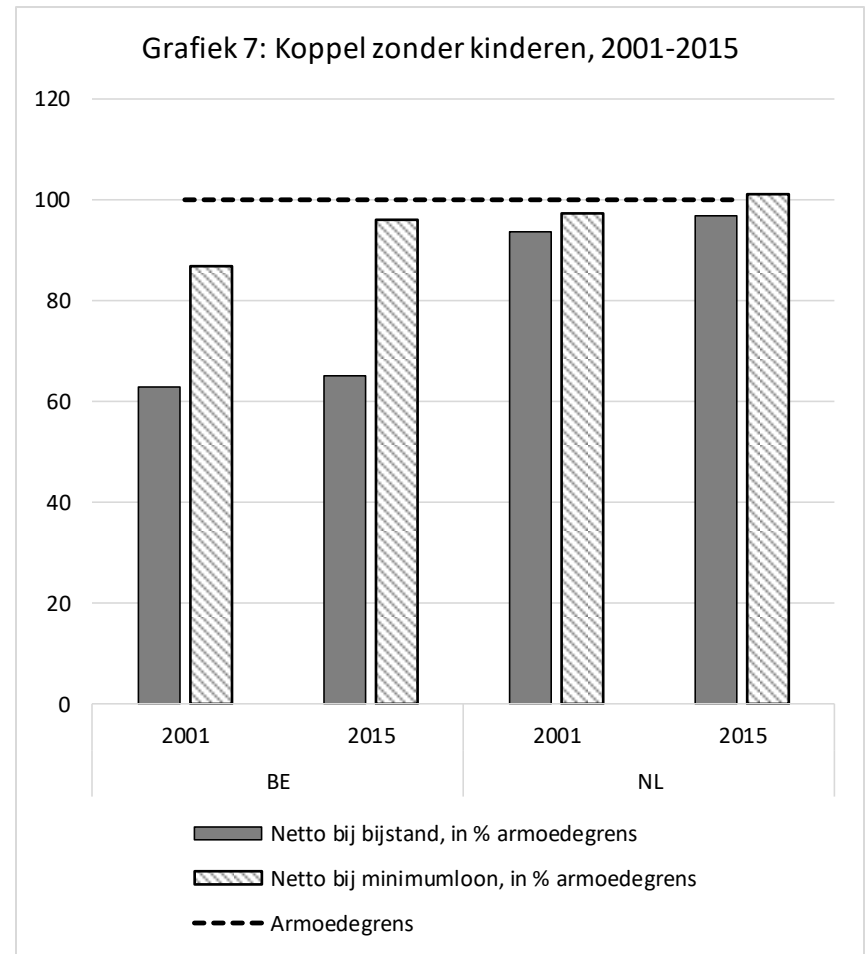
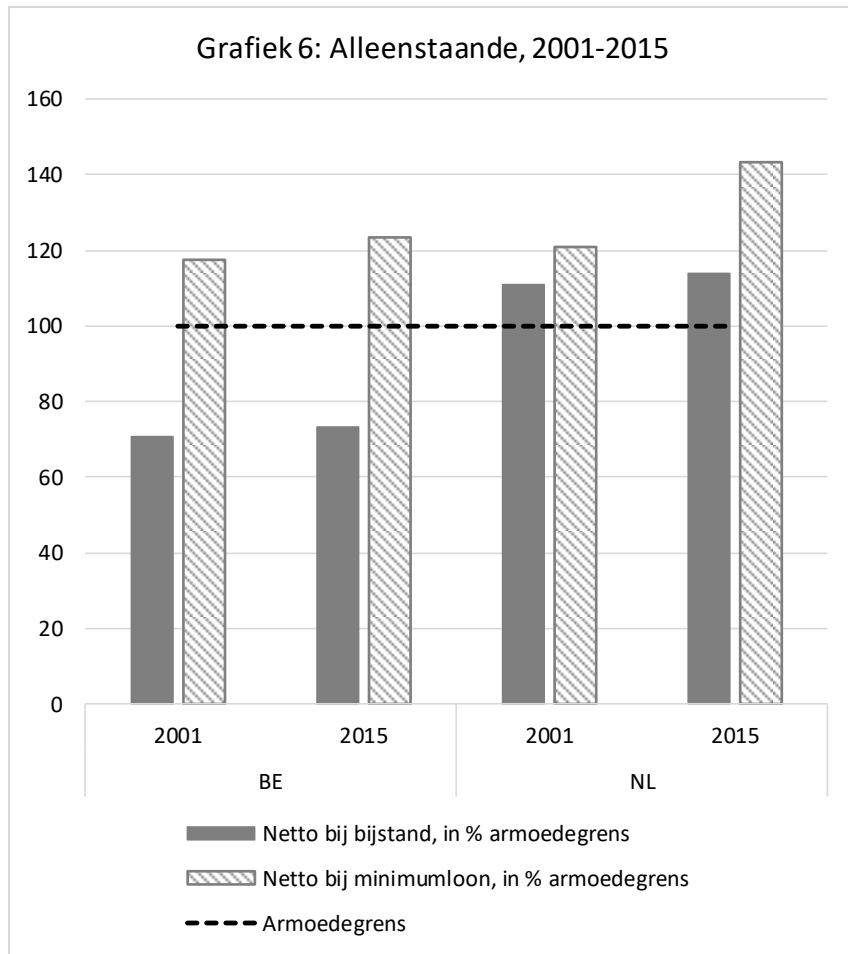
Spreiding van werk over gezinnen met kinderen

Armoede en werk

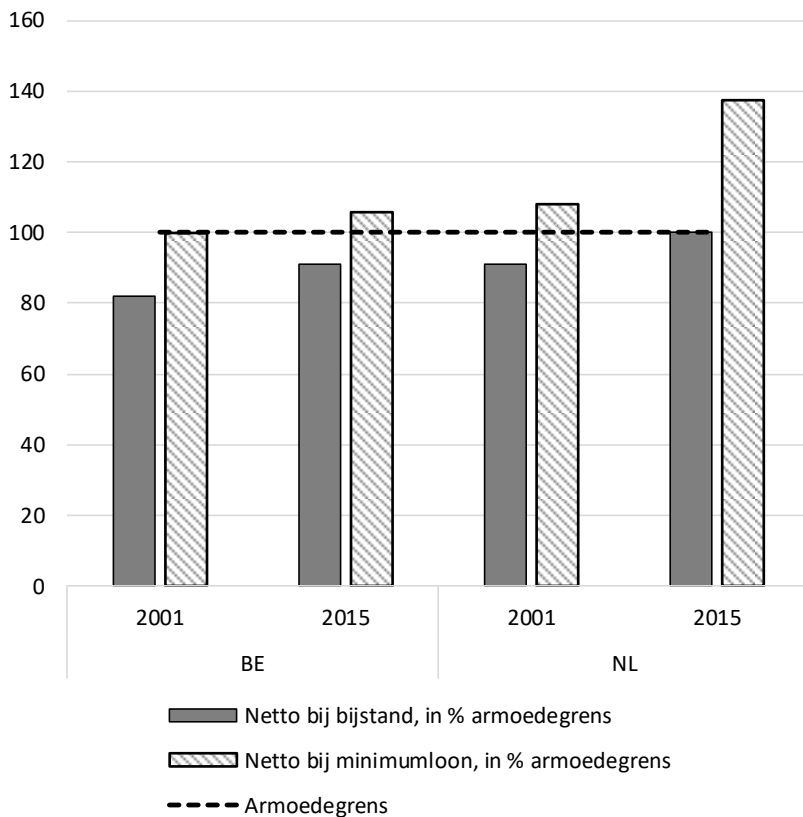

Bijstand in België en Nederland (1)

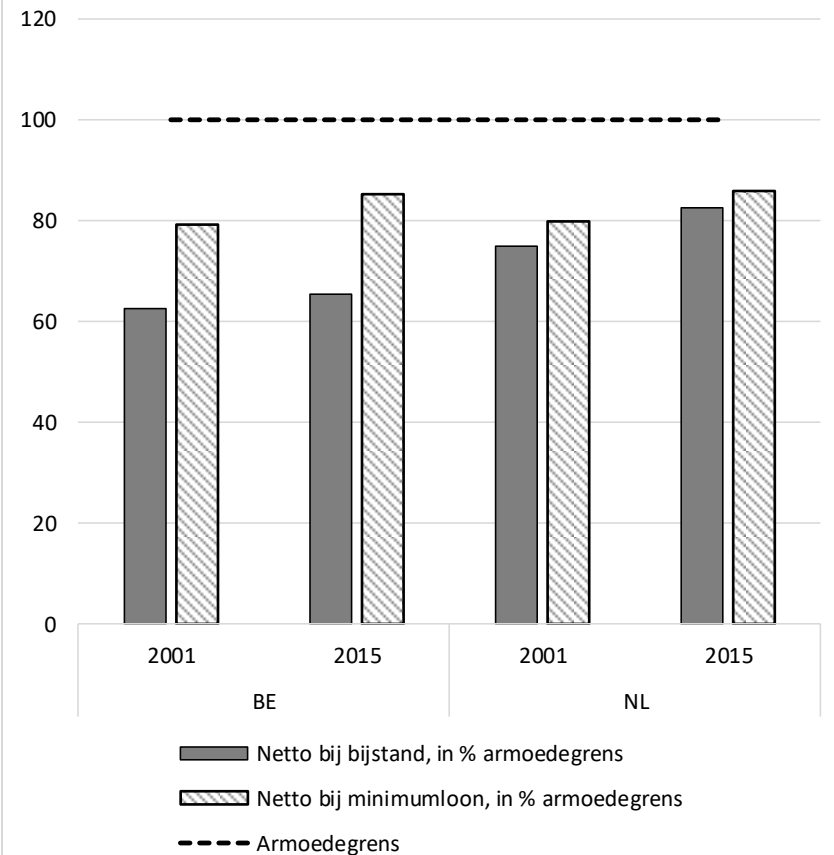

Bijstand in België en Nederland (2)

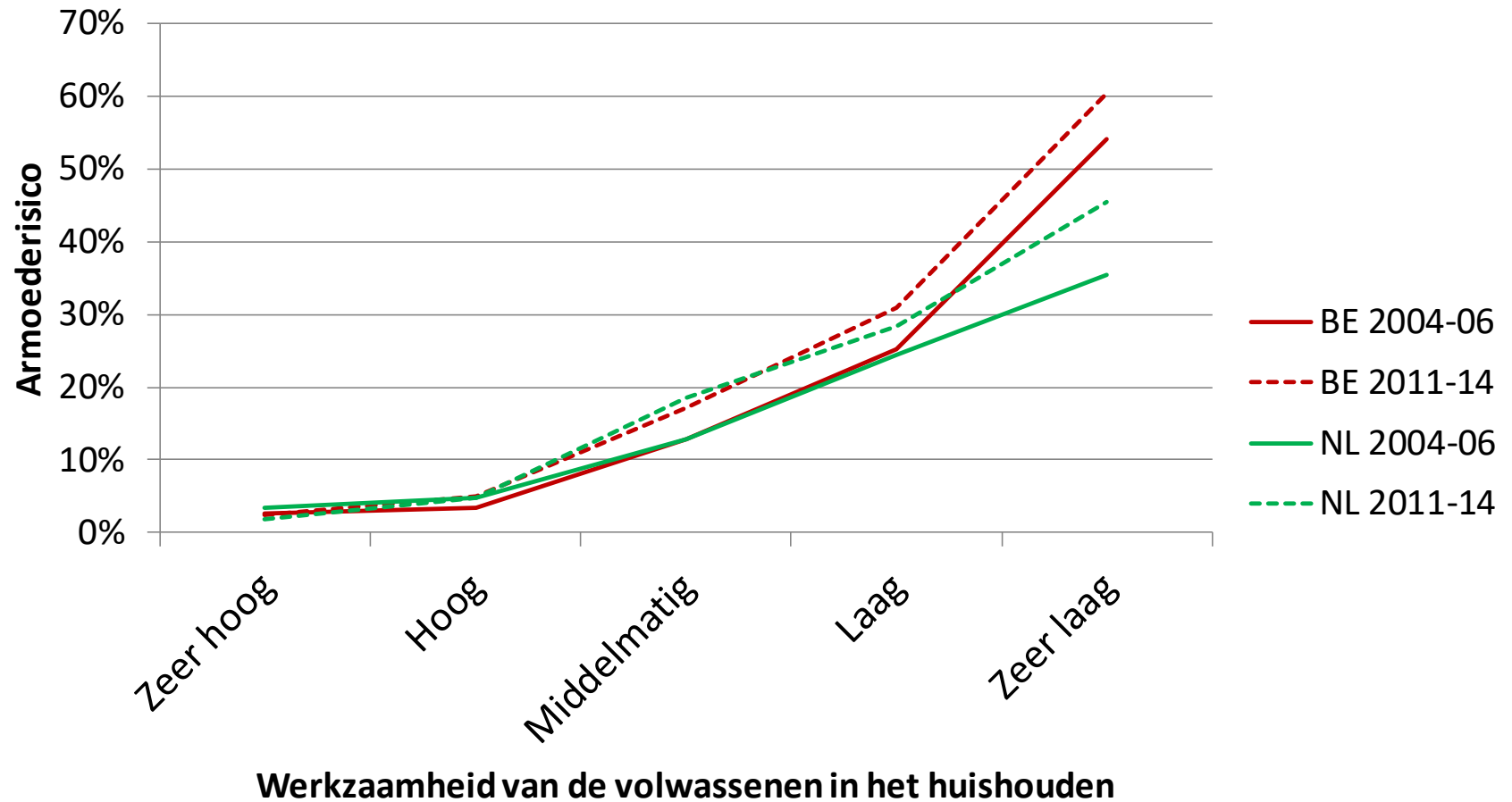
Grafiek 8: Alleenstaande met 2 kinderen, 2001-2015

Grafiek 9: koppel met 2 kinderen, 2001-2015

Armoede en werk: een gemeenschappelijke tendens

... het succes van het *poldermodel*

- Werkgelegenheidscreatie door
 - Loonmatiging
 - Omvangrijk segment lage lonen
 - Flexibiliteit
- Pooling van risico's in gezinnen
- Studie & overleg
- Logica van dit model, limieten van dit model
- Keune *et al.*: het *poldermodel* is aan ernstige vernieuwing toe

Lessen voor België

- Studie & overleg
- Hoogte van uitkeringen
- Decentralisering van sociaal beleid
- Minimumlonen en flexibiliteit: is een houdbare middenweg mogelijk?
- Studentenarbeid?

Welke pensioendebat?

- Het contract tussen de generaties
 - Welke ‘zekerheid’?
 - Hoe hoog mikken we?
 - Evolutie van het stelsel: principes vooraf vast leggen?
- De eerlijke verdeling van de vrijheid
- De samenleving van morgen
 - De gezinsdimensie
 - Basispensioen?
- De tweede pijler

Pensioendebat: het contract tussen de generaties

- Welke 'zekerheid'?
 - 'Vaste prestatie (uitkering)'
 - 'Vaste bijdrage'
 - 'Vaste ambitie'
- Hoe hoog mikken we?
 - Vervangingsratio's
 - Minimumpensioenen
 - Maximumpensioenen
- Evolutie van het stelsel: principes vooraf vast leggen?

Pensioendebat: de eerlijke verdeling van de vrijheid

- Pensioenleeftijd: de nood aan flexibiliteit
- Flexibiliteit vereist een 'bonus/malus'
- De loopbaanduur als spil
- De pensioenbonus: een dubbelslag
- Zware beroepen

Dank u

- F. Vandenbroucke, Zekerheid, armoede, vrijheid: richtingwijzers voor de sociale zekerheid die we nodig hebben, in: Matthias Somers (red), *Fundamenten. Sociale zekerheid in onzekere tijden*, Denktank Minerva, Brussel, 25 april 2019, pp. 86-123 (www.frankvandenbroucke.uva.nl, publicatie nr. 338)
- A-C. Guio en F. Vandenbroucke, *Armoede en deprivatie bij Belgische kinderen. Een vergelijking van de risicofactoren in de drie gewesten en de buurlanden*, Koning Boudewijnstichting, 13 december 2018. (www.frankvandenbroucke.uva.nl, publicatie nr. 325)
- F. Vandenbroucke, *België en Nederland: kleine welvaartsstaten in Europa*, Vierendertigste Pacificatielezing, Breda, 11 november 2017(www.frankvandenbroucke.uva.nl, publicatie nr. 300)

Alle publicaties:

www.frankvandenbroucke.uva.nl